



## Jaarplan 2010

# Nationaal onderzoeksprogramma Kennis voor Klimaat

Vastgesteld door de Raad van Bestuur,  
dd. 1 december 2009

Goedgekeurd door de Raad van Toezicht,  
dd. 3 december 2009

Copyright © 2010

Nationaal Onderzoekprogramma Kennis voor Klimaat (KvK). Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd, in geautomatiseerde bestanden opgeslagen en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm, geluidsband of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van het Nationaal Onderzoekprogramma Kennis voor Klimaat. In overeenstemming met artikel 15a van het Nederlandse auteursrecht is het toegestaan delen van deze publicatie te citeren, daarbij gebruik makend van een duidelijke referentie naar deze publicatie.

## Inhoudsopgave

1	Inleiding .....	5
2	Wat hebben we bereikt in 2009 .....	7
2.1	Vorbereidingsfase .....	7
2.2	De adressering van urgente kennisvragen (eerste tranche) .....	7
2.3	Verdieping in de programmering (tweede tranche) .....	8
2.4	Overige projecten .....	8
2.5	Communicatieactiviteiten .....	8
2.6	Hotspotontwikkelingen .....	8
2.7	Samenwerking met andere programma's en projecten .....	9
2.8	Bestuurlijke ontwikkelingen .....	9
3	Geplande activiteiten in 2010 .....	11
3.1	Beantwoording van urgente kennisvragen: de eerste tranche .....	11
3.2	Verdieping in de onderzoeksprogrammering: de tweede tranche .....	12
3.3	Samen werken aan regionale en nationale adaptatiestrategieën .....	13
3.4	De opbouw van adaptatie strategieën in de hotspots .....	15
3.5	Internationaal netwerken: de lancering van de Delta Alliantie .....	15
3.6	Analyse maatschappelijke impact van transdisciplinair onderzoek ...	16
3.7	Kennisuitwisseling en kenniscommunicatie .....	17
3.8	Interne organisatie .....	18
4	Financieel overzicht 2010 .....	23
4.1	Eerste tranche en inhaalronde .....	23
4.2	Tweede tranche .....	23
4.3	Derde tranche .....	23
4.4	Overige projecten .....	24
4.5	Kosten besturing en ondersteuning .....	24
4.6	Totale investering 2010 .....	24
	Bijlagen .....	25



## 1 Inleiding

Voor u ligt het jaarplan van het nationaal onderzoeksprogramma Kennis voor Klimaat (KvK) 2010. Dit jaarplan is de basis voor een voorschotverstrekking door het ministerie van VROM. In het jaarplan worden de activiteiten beschreven die in 2010 gaan plaatsvinden en waarmee een bijdrage wordt geleverd aan het realiseren van het hoofdoel van het onderzoeksprogramma: een bijdrage te leveren aan een tijdige en kosteneffectieve 'climate proofing' van Nederland, mede in een internationale context. Het jaarplan 2010 geeft daarnaast inzicht in de financiële aspecten die verbonden zijn met de in 2010 geplande activiteiten.

2009 was een veelbewogen jaar waarin de betrokkenen bij de Stichting Kennis voor Klimaat hard gewerkt hebben om een aantal mijlpalen te bereiken. En met succes! De voorbereidingsfase van het programma is inhoudelijk en financieel afgerond. De eerste tranche projecten vanuit de hotspots, de Klimaat Kennis Faciliteit (KKF) en de Kennistransfer (KT) zijn gestart en een deel ervan wordt in 2010 afgerond. Het jaar 2009 was ook het jaar waarin wezenlijke keuzes gemaakt zijn over de verdere aanpak van het onderzoeksprogramma en over de belangrijkste themalijnen binnen de tweede tranche. Op 25 mei 2009 is een open call uitgegaan met de uitnodiging om in consortiumverband pre-proposals in te dienen voor één van de acht gedefinieerde thema's in deze tweede tranche.

Ruim de helft van het totale voor onderzoek beschikbare subsidiebudget wordt in 2010 toegekend aan langlopend en deels fundamenteel onderzoek voortkomend uit de open call. Voor de Stichting KvK zijn er nog enkele belangrijke mijlpalen in 2010, zoals de tweejaarlijkse monitoring door de Wetenschappelijke Advies Raad en de Maatschappelijke Advies Raad en de co-organisatie van een internationaal congres in Rotterdam: "Deltas in times of climate change".



## 2 Wat hebben we bereikt in 2009

Het jaar 2009 was een dynamisch jaar waarin de voorbereidingsfase (tweede Beschikking Kennis voor Klimaat van de minister van VROM) is afgerond en waarin een belangrijk deel van het hoofdprogramma (de derde Beschikking Kennis voor Klimaat van de minister van VROM) vorm heeft gekregen. Hieronder volgt puntsgewijs een korte weergave van de highlights, de belangrijkste activiteiten die binnen de Stichting KvK zijn uitgevoerd en resultaten die zijn behaald. In het jaarverslag over 2009 komen we hier uitgebreid op terug.

### 2.1 Voorbereidingsfase

- ▽ Het breed beschikbaar maken van de resultaten van de State of the Art verkenningen en het mede hierdoor voor het voetlicht brengen van het beleidsterrein klimaatadaptatie en daaraan gerelateerde onderwerpen (zoals klimaat en gezondheid, stad en klimaat, governance, ecologie, etc.).
- ▽ Bijdragen aan de verdere ontwikkeling van de binnen KvR ontwikkelde klimaateffectatlas.
- ▽ Afronding van een boek met daarin papers gepresenteerd tijdens het ooploopdebat over science-policy interface ('From climate change to social change; perspectives on science-policy interactions, te publiceren voorjaar 2010').
- ▽ Identificatie van onderzoeksthema's en kennisvragen die essentieel zijn voor de ontwikkeling van adaptatiestrategieën en die hebben bijgedragen aan de programmering van de eerste en de tweede tranche van het programma.
- ▽ Bereiken van afstemming en samenwerking met andere programma's zoals Klimaat voor Ruimte (KvR) en Leven met Water (LmW).
- ▽ Ontwikkelen van een afwegingskader klimaatbestendigheid (samen met KvR, LmW en Habiforum).
- ▽ Inbreng van kennis in de studie Klimaatbestendigheid in Nederland door het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL).
- ▽ Evaluatie voorbereidingsfase en opstellen van de afsluitende inhoudelijke en financiële rapportage naar VROM.

### 2.2 De adressering van urgente kennisvragen (eerste tranche)

- ▽ Review van en besluitvorming over projectvoorstellen van hotspots, KKF en KT.
- ▽ Houden van startgesprekken met projectleiders van goedgekeurde projecten.
- ▽ Opstellen van subsidieovereenkomsten voor de goedgekeurde eerste tranche projecten.

### 2.3 Verdieping in de programmering: de ontwikkeling van een open call (tweede tranche)

- ▽ Programmeren van de open call: “Adaptatie aan klimaatverandering”, het opstellen en uitgeven van een brochure met daarin de uitnodiging aan consortia van kennisinstellingen voor het indienen van pre-proposals.
- ▽ Review van en besluitvorming over de ingediende pre-proposals.
- ▽ Faciliteren van interactie tussen hotspots en de consortia ten behoeve van het indienen van een full proposal en het realiseren van cofinanciering.

### 2.4 Overige projecten

- ▽ Review van en besluitvorming over het projectvoorstel van het Rathenau Instituut voor de Science System Assessment van KvK en andere klimaatgerelateerde onderzoeksprogramma's.
- ▽ Ontwikkeling van een projectvoorstel over maatschappelijke impactanalyse van KvR/KvK.
- ▽ Initiator van een metastudie over verzilting en zoetwateraanvoer in de Zuidwestelijke Delta.
- ▽ Ontwikkeling, goedkeuring en start van project 'Launching the Delta Alliance' voor het internationale programmaonderdeel van KvK. Eind 2009 is de eerste fase afgerond, waarin een netwerk is opgezet en een business plan is opgesteld.
- ▽ Ontwikkeling van een projectvoorstel 'Bouwstenen nationale adaptatiestrategie (NAS)' in samenwerking met KvR. Dit project heeft tot doel het gebruik te faciliteren van kennis over klimaatverandering in planning en besluitvorming door doorontwikkeling van enkele visualisatie tools en interactieve ontwerpinterfaces.

### 2.5 Communicatieactiviteiten

- ▽ Kennisuitwisseling en kenniscommunicatie door onder andere het online uitgeven van de KvR/KvK/IPPC nieuwsbrief en de KvR/KvK research highlights (uit te delen tijdens de CoP15).
- ▽ De organisatie van projectworkshops en -symposia, de KvK projectendag, een KvK projectenboek.
- ▽ In samenwerking met Klimaat voor Ruimte organisatie van een side event op het internationale klimaatcongres CoP15.
- ▽ Organiseren van een internationale conferentie: 'Delta's in times of climate change' in samenwerking met het Rotterdam Climate Initiative. Deze zal plaatsvinden van 29 september tot en met 2 oktober 2010.

### 2.6 Hotspotontwikkelingen

- ▽ Organisatie van twee workshops met de hotspots voor de ontwikkeling van opties voor regionale adaptatiestrategieën (ORAS).



## 2.7 Samenwerking met andere programma's en projecten

- ▽ Het gezamenlijk met NWO Duurzame Aarde uitzetten van een open call voor post-doc onderzoeksvorstellen.
- ▽ Het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL), KvR en KvK werken sinds het begin van 2009 samen in het realiseren van het project 'Wegen naar een Klimaatbestendig Nederland'. Deze samenwerking tussen het PBL, KvR en KvK zal ook in 2010 worden gecontinueerd.
- ▽ Organisatie van tweedaagse internationale workshop 'Science-Policy interactions in national adaptation policy' in samenwerking met international partijen uit Finland, Duitsland en het CIRCLE ERA netwerk.

## 2.8 Bestuurlijke ontwikkelingen

- ▽ Voorbereiden van de eerste tweejaarlijkse monitoring van het programma door de Wetenschappelijke Advies Raad en de Maatschappelijke Advies Raad (WAR en MAR) in samenwerking met KvR.
- ▽ Bestendigen van de relaties met KvR door het instellen van een gezamenlijk vergadergremium: het bestuurscomité KvK/KvR.



### 3 Geplande activiteiten in 2010

In 2010 zullen de activiteiten die binnen de Stichting plaatsvinden zich concentreren op:

1. de uitvoering en afronding van een deel van de eerste tranche projecten binnen de hotspots en het modelplatform van de KKF,
2. de beoordeling, opstart en uitvoering van projecten in de tweede tranche.
3. het werken aan regionale en nationale adaptatiestrategieën,
4. kennisontwikkeling als bouwstenen voor regionale adaptatiestrategieën in de hotspots,
5. het opbouwen en bestendigen van internationale netwerken met andere deltagebieden,
6. onderzoek over de functie en maatschappelijke impact van KvK,
7. kennisuitwisseling en kenniscommunicatie.

Tevens zijn de hierop aansluitende activiteiten beschreven van de Raad van Bestuur (RvB), het Programmabureau, en de toezichthoudende en adviserende organen van de Stichting KvK. In 2010 zullen de Wetenschappelijke en de Maatschappelijke Adviesraad samengesteld worden en zal de eerste tweejaarlijkse monitoring van het KvK programma door hen uitgevoerd worden.

#### 3.1 Beantwoording van urgente kennisvragen: de eerste tranche

De eerste tranche is uitgezet voor adressering van de eerste urgente kennisvragen vanuit de hotspots en het modelplatform van de KKF en had een gesloten karakter. Aan het eind van 2009 is de eerste tranche gesloten voor nieuwe projectaanvragen. KvK heeft in totaal subsidie toegekend aan 33 projecten. De besluitvorming over toekenning van KvK subsidie aan de projectvoorstellen in de reguliere eerste tranche heeft in 2009 plaatsgevonden. In de loop van 2009 is nog een aantal Terms of Reference (ToR's) in de zogenaamde inhaalronde van de eerste tranche ingediend. Voor zover nog geen definitieve besluitvorming heeft plaatsgevonden over de daaruit voortkomende projectvoorstellen, zal dit aan het begin van 2010 plaatsvinden (zie Tabel 1).

Zoals Bijlage I laat zien, zitten de projecten binnen de eerste tranche in diverse fasen door de verscheidenheid aan startdata en doorlooptijd. Voor de nog niet goedgekeurde projecten zullen na goedkeuring van het voorstel en de begroting startgesprekken plaatsvinden en worden subsidieovereenkomsten opgesteld.

De projectleiders van projecten die in de loop van 2009 gestart zijn en die in 2010 voortgezet worden, dienen uiterlijk in week 6 (8-14 februari) en in week 33 (16-22 augustus) te rapporteren aan de Stichting over hun inhoudelijke en finan-

ciële voortgang. Op basis van deze rapportages zal een gesprek plaatsvinden tussen projectleider en projectbegeleider. Na het accorderen van de halfjaarlijkse rapportages zal een deel van de toegekende subsidie verstrekt worden aan projectpartijen.

De eerste projecten zullen hun onderzoeksactiviteiten al in 2010 afronden. Ter evaluatie van de afrondende projecten dient de projectleider een financieel en inhoudelijk eindrapport in te dienen bij de Stichting. Voor de concept inhoudelijke eindrapporten van deze projecten zal de Stichting een externe review organiseren. Na goedkeuring van de inhoudelijke en financiële eindrapportages door de RvB wordt de laatste 20% van de toegekende subsidie verstrekt.

	Maand												
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
<b>Eerste tranche activiteiten in 2010</b>													
Besluitvorming projectvoorstellen inhaalronde													
Start en uitvoering goedgekeurde projecten													
Monitoring van projecten													
Evaluatie van projecten													

Tabel 1  
de eerste tranche

### 3.2 Verdieping in de onderzoeksprogrammering: de tweede tranche

Voor de tweede tranche is in mei 2009 een open call uitgeschreven met daarin acht onderzoeksthema's. Besluitvorming over de ingediende pre-proposals door de RvB heeft plaatsgevonden op basis van de beoordeling van een review commissie en het advies van de Programmaraad. Acht consortia, een per thema, zijn uitgenodigd voor het schrijven van een full proposal.

Op 8 januari 2010 is de deadline voor de indiening van deze themavoorstellen. Vanaf de tweede week van 2010 zal ieder themavoorstel verzonden worden naar drie buitenlandse wetenschappers voor een beoordeling van de wetenschappelijke kwaliteit en naar twee Nederlandse reviewers voor de beoordeling van de maatschappelijke relevantie van het proposal. Ieder consortium kan in reactie op de reviewrapporten een verweerschrift indienen bij KvK.

Een Nederlandse programma commissie, bestaande uit zowel wetenschappelijke als maatschappelijke deskundigen, stelt mede op basis van de review rapporten en de verweerschriften voor ieder themavoorstel een eindoordeel op en brengt hierover een advies uit aan de RvB van KvK. De RvB zal het uiteindelijke besluit nemen over de themavoorstellen. Indien de RvB dit nodig acht, kan een consortium aanpassingen maken aan het themavoorstel. De RvB beoordeelt de gemaakte aanpassingen.

Zodra de RvB een themavoorstel heeft goedgekeurd, kan het project van start gaan. Na indiening van de begroting zal er per thema een subsidieovereenkomst opgesteld worden. Dit zal vanaf maart kunnen plaatsvinden (zie Tabel 2).

Voor ieder thema wordt een stuurgroep samengesteld. Dit gebeurt door de RvB in samenspraak met het betrokken consortium en de relevante hotspots. In de stuurgroep nemen in ieder geval deel de vertegenwoordigers van de hotspots die het thema financieren en de stakeholders die zorgen voor de cofinanciering.

Tabel 2  
de tweede tranche  
in 2010

	Maand											
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
<b>Tweede tranche activiteiten in 2010</b>												
Review van de full proposals												
Besluitvorming over full proposals												
Mogelijkheid aanpassen voorstellen en besluitvorming												
Start en uitvoering van themaonderzoek												
Opstellen SO's en instellen van stuurgroepen												

### 3.3 Samen werken aan regionale en nationale adaptatiestrategieën

KvK werkt op drie niveaus (mee) aan de ontwikkeling van strategieën voor de adaptatie aan klimaatverandering door:

1. de samenwerking van KvK en KvR met het PBL aan de studie 'Wegen naar een klimaatbestendig Nederland',
2. het ontwikkelen van opties voor regionale adaptatiestrategieën (ORAS) in de hotspots,
3. het ontwikkelen van bouwstenen voor nationale adaptatiestrategieën; en daarmee bij te dragen aan een klimaatbestendige inrichting van Nederland en het creëren van een duurzame kennisinfrastructuur (zie Tabel 3).

#### 3.3.1 Samen op weg naar een klimaatbestendig Nederland

Het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) werkt voor de rijksoverheid aan een rapport waarin opties worden beschreven om Nederland klimaatbestendig te maken. KvR en KvK werken voor hotspots en overheden aan hetzelfde onderwerp (ORAS, zie hieronder). Dat vraagt om afstemming van activiteiten vanaf het begin van het proces. Er zal zo goed mogelijk gebruik gemaakt worden van het netwerk, de kennis en ervaring van KvR en KvK. Ook kan door samenwerking de kennis, die in de pijplijn zit en in de loop van 2009 beschikbaar komt, zo vroeg mogelijk worden ingebracht.

#### 3.3.2 Opties voor regionale adaptatiestrategieën (ORAS)

KvK programmeert onderzoek in een aantal tranches. In 2010 staat de programmering van de derde tranche op de agenda. Deze derde tranche staat in het teken van de regionale adaptatiestrategieën. Om een goede sturing op de programmering mogelijk te maken, heeft het bestuur van KvK met de hotspots afgesproken, dat zij in april 2010 een eerste concept van de ORAS afronden. In de ORAS zal de hotspot voor ieder knelpunt een aantal opties aanreiken, waar-

mee het knelpunt in principe is op te lossen. In de ORAS kan vervolgens worden opgemerkt, dat de opties de komende jaren verder worden onderzocht en onderbouwd.

Als een hotspot in een eerste concept-ORAS de richting van de adaptatiestrategie heeft bepaald, komt er ook een goed zicht op de ontbrekende kennis en de onderzoeksvragen.

Naast een instrument om de bestedingen in KvK-verband beter te richten helpt een adaptatiestrategie bij de afweging en de besluitvorming binnen de hotspot. KvK 'gaat' uiteraard niet over de regionale besluitvorming, maar KvK heeft zichzelf wel opgelegd om daarbij de bestuurders van dienst te zijn en opties aan te reiken.

Bij het opstellen van de ORAS wordt inhoudelijk en methodisch nauw samengewerkt met het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL). In april 2010 is een derde bijeenkomst gepland met de hotspots. Dan liggen hun concepten op tafel en heeft ook het PBL een rapport met opties voor een klimaatbestendig Nederland gepubliceerd. Nagegaan zal dan worden in hoeverre de ORAS van de hotspots en de ideeën van het PBL op elkaar aansluiten en wat beide partijen van elkaar kunnen leren.

### 3.3.3 Bouwstenen voor nationale adaptatiestrategieën (Bouwstenen NAS)

De eerste fase van het KKF project Bouwstenen NAS richt zich op korte termijn op de ontwikkeling van een aantal tools waarvan het nut in de praktijk al bewezen is, zoals de klimaateffectatlas, visualisaties en interactieve ontwerpinterfaces. Het project gaat deze doorontwikkelen en geschikt maken voor toepassing o.a. in de hotspots en op nationaal niveau (PBL). Om de kennisdoorwerking te verbeteren, ontsluit, gebruikt en integreert het project kennis uit o.a. KvK, KvR en andere Bsik programma's. De instrumenten ondersteunen verschillende stappen in het proces van ontwikkeling van adaptatiestrategieën. De ontwikkelde tools leveren een bijdrage aan activiteiten op verschillende niveaus (nationaal, regionaal, stedelijk, provinciaal) en zullen beschikbaar worden gemaakt voor de hotspots en later voor adviesbureaus. Op basis van de resultaten van de eerste fase zal een voorstel voor de tweede fase uitgewerkt worden.

14 |

Samen werken aan adaptatiestrategieën in 2010	Maand											
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Samenwerking en afstemming met PBL												
ORAS												
Bouwstenen NAS												

Tabel 3  
samen werken aan  
adaptatiestrategieën

### 3.4 De opbouw van adaptatie strategieën in de hotspots: de derde tranche

In 2010 wordt de derde tranche van het KvK programma opengesteld voor de hotspots voor het indienen van projectvoorstellen (zie Tabel 4). Deze derde tranche zal deels een open en deels een gesloten karakter hebben, waarbij doorlopend Terms of Reference (ToR) voor onderzoek ingediend kunnen worden. De hotspots moeten de resultaten uit de diverse onderzoekslijnen in de derde tranche samenbrengen in nieuwe of aanvullende kennisvragen ten behoeve van de ontwikkeling van regionale adaptatiestrategieën. De hierboven genoemde ORAS, die opgesteld wordt door ieder van de hotspots, dient als onderbouwing voor de ToR's en de daaruit voortvloeiende projectvoorstellen die door hotspots ingediend worden. De derde tranche projecten zullen bouwstenen aandragen voor de regionale adaptatiestrategieën in de hotspots. De opzet en vormgeving van de derde tranche vindt plaats aan het begin van 2010 wanneer duidelijk is wat de focus en de precieze inhoud zijn van de full proposals in de tweede tranche.

De procedures omtrent de ontwikkeling en de review van ToR's en projectvoorstellen zullen nagenoeg gelijk zijn aan die van de eerste tranche. Het voornaamste verschil is dat er geen gezamenlijke indieningsronde zal zijn. Vanaf 2010 zal het doorlopend mogelijk zijn om ToR's in te dienen. Het moment waarop gestart kan worden met de derde tranche zal per hotspot verschillend zijn en is afhankelijk van de voortgang met betrekking tot de ORAS. Na goedkeuring van een projectvoorstel en de begroting vindt een startgesprek plaats en wordt er een subsidieovereenkomst opgesteld.

15 |

Tabel 4  
de derde tranche

De derde tranche activiteiten in 2010	Maand											
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Programmatische voorbereiding												
Ontwikkeling ToR's en besluitvorming over ToR's												
Ontwikkeling van projectvoorstellen												
Review en besluitvorming over projectvoorstellen												
Start en uitvoering van goedgekeurde projecten												

### 3.5 Internationaal netwerken: de lancering van de Delta Alliantie

In 2009 is besloten tot de oprichting van de Delta Alliantie (DA) ter invulling van het programmaonderdeel 'Internationale hotspots' van KvK. De DA is een netwerk met een secretariaat dat de ontwikkeling en uitwisseling van kennis coördineert tussen deltagebieden, disciplines en sectoren. Door middel van het oprichten van een kennis- en onderzoeknetwerk tussen deltagebieden wordt er niet alleen naar gestreefd om een hoge kwaliteit en efficiency te behalen op het gebied van deltaontwikkeling, maar ook om de kennis- en toepassingswereld samen te brengen. De DA richt zich in de eerste instantie op een viertal deltage-

bieden in Californië, Indonesië, Vietnam en Nederland waar ‘DA-wings’ worden ingericht.

Aan het eind van 2009 is de tweede fase van het project gestart waarin de organisatie van de DA verder wordt ingericht, het netwerk uitgebreid wordt en workshops en bijeenkomsten georganiseerd worden. In samenwerking met VROM zal invulling gegeven worden aan de interdepartementale aansturing van en betrokkenheid bij de DA. Het DA netwerk zal mogelijkerwijs uitgebreid worden met deltagebieden in andere landen. Een speciaal netwerk voor de ‘Young professionals’ zal opgericht worden. Tevens worden in deze tweede fase mogelijke cofinancierende partijen aangezocht.

In een derde fase wordt het netwerk verder bestendigd, worden contractuele zaken afgerond en zal de DA officieel gelanceerd worden. Na afronding van de derde fase zal worden bezien hoe dit initiatief wordt voortgezet.

Activiteiten van de DA in 2010	Maand											
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Organisatorische inrichting en uitbreiding netwerk (Fase 2)												
Bestendiging en lanceringbijeenkomst van DA (Fase 3)												

Tabel 5  
de Delta Alliantie

### 3.6 Analyse van de functie en de maatschappelijke impact van transdisciplinair onderzoek

#### 3.6.1 De Science Systems Analysis

Het Rathenau Instituut zal naar verwachting begin 2010 starten met de uitvoering van het project “Monitoring of knowledge for climate”. Dit project zal gedurende de looptijd van KvK plaatsvinden. Het Rathenau Instituut gaat in zijn onderzoek een Science Systems Analyse uitvoeren om inzicht te geven in de science-policy context waarin KvK en andere transdisciplinaire onderzoeksprogramma’s op het gebied van klimaatadaptatie functioneren. Het instituut beoordeelt of de aanpak en organisatie van KvK voor dit soort programma’s de juiste is. Zij beoordelen tevens het systeem van kennis uitwisselen. Het onderzoek levert zowel specifieke inzichten op over KvK, als algemene inzichten ten behoeve van de aansturing en inbedding van toekomstige transdisciplinaire programma’s en de governance van transdisciplinair onderzoek.

#### 3.6.2 Maatschappelijke impact analyse

De programma’s KvK en KvR beogen kennis te ontwikkelen die bijdraagt aan maatschappelijke doelstellingen in het algemeen en de klimaatbestendige inrichting van Nederland in het bijzonder. Om meer inzicht te krijgen in de mate waarin de programma’s aan dit doel tegemoet komen en welke factoren hierbij een rol



spelen, zal het Rathenau Instituut een maatschappelijke impactanalyse uitvoeren van beide programma's. De uitkomsten van deze analyse worden in overweging genomen om de maatschappelijke impact van beide programma's te optimaliseren.

Tabel 6  
analyse van  
transdisciplinair onderzoek

Analyse van transdisciplinair onderzoek in 2010	Maand											
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Science Systems Analysis												
Maatschappelijke impact analyse												

### 3.7 Kennisuitwisseling en kenniscommunicatie

Momenteel werkt een adviesbureau samen met de programma's KvR en KvK aan de ontwikkeling van een gezamenlijke communicatiestrategie. De centrale communicatie boodschap en daarmee de basis van het programmaonderdeel Kennistransfer voor 2010 is:

“we doen wetenschappelijk excellent onderzoek op het gebied van klimaatverandering. We verbinden wetenschappers, beleidsmakers en bedrijfsleven met elkaar in een open community, waarin we samen kennis en tools ontwikkelen, die in de praktijk bruikbaar zijn. We helpen praktijkpartijen die kennis toe te passen. We zijn dé kennisbron op het gebied van informatie over klimaatverandering”.

Ten behoeve hiervan is het belangrijk de verbinding en waar nodig, afstemming te zoeken met andere programma's, projecten en initiatieven zoals met het Interreg programma Future Cities, de Dutch Delta Design 2012 en NWO Duurzame Aarde. Samenwerking en afstemming zal deels op bestuurs-niveau en binnen de KvK projecten plaatsvinden.

Het belang van de dialoog tussen wetenschap, beleid en bedrijfsleven is groot. In 2010 stimuleert de Kennistransfer deze dialoog door de organisatie van:

- ▽ de conferentie 'Deltas in times of climate change'. Dit is een grote wetenschappelijke en bestuurlijke conferentie die wordt vormgegeven samen met Rotterdam en de C40 (verbond van 's werelds grootste steden om GHG emissies te verminderen);
- ▽ een tweede KvK projectendag;
- ▽ één bijeenkomst voor de gezamenlijke programma's KvK en KvR waar beleid en wetenschap elkaar ontmoeten. De inhoud wordt mede bepaald door de beide bestuursraden. Mogelijk kunnen er nog enkele kleine ontmoetingen worden georganiseerd.

Een aanzienlijk deel van de tijd zal de KT investeren in de kennisuitwisseling en -communicatie aangaande het onderzoek en de uitvoerende consortia in de tweede tranche.

Wat betreft kenniscommunicatie, gaat veel aandacht uit naar het ontwikkelen van informatiemateriaal over de conferentie 'Delta's in times of climate change'. Indien externe financiers worden gevonden, zal er een Change Magazine worden uitgebracht, dat net voor deze conferentie zal worden gepubliceerd. De externe nieuwsbrief KvR/KvK/IPCC wordt in 2010 gecontinueerd. Ook wordt een internationale nieuwsbrief opgezet en zal de Kennistransfer een interne nieuwsbrief realiseren in 2010. De gezamenlijke website van KvK en KvR zal verder worden ingericht. Deze inrichting is afhankelijk van de besluitvorming over de gezamenlijke communicatiestrategie KvK/KvR en mede gebaseerd op de kennisproductie en de interactie met de doelgroepen.

Kennisuitwisseling en -communicatie	Maand												
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
Conferentie Delta's in times of climate change													
Kennisuitwisseling en -communicatie m.b.t. tweede tranche onderzoek													
Communicatie/PR: website, folders en nieuwsbrieven													
Organisatie van bijeenkomsten													

Tabel 7  
kennisuitwisseling en  
kenniscommunicatie

### 3.8 Interne organisatie

Hieronder volgt een korte beschrijving van de belangrijkste activiteiten en aandachtspunten voor 2010 van de toezichhoudende, adviserende, besturende en ondersteunende organen van KvK.

#### *De Raad van Toezicht (RvT)*

De RvT heeft als taak toezicht te houden op het beleid van de RvB en op de algemene gang van zaken in de Stichting. Een speciale taak in 2010 is toezicht houden op de relevantie van de resultaten uit het onderzoeksprogramma voor de beleidspraktijk en de private sector en het adviseren over manieren waarop deze relevantie zichtbaar te maken is. De RvT heeft verder in 2010 een belangrijke rol bij:

- ▽ de planning en verslaglegging betreffende de jaarcyclus van KvK. De RvT geeft goedkeuring aan de jaarrekening 2009, het jaarverslag 2009 en het jaarplan 2010 (zie bijlage IV);
- ▽ de verdere invulling van de tweede tranche. De RvT houdt toezicht op en geeft advies over de procedurele, organisatorische en inhoudelijke aspecten hiervan, zoals de samenstelling van stuurgroepen voor ieder van de acht thema's;
- ▽ de onderzoeksprogrammering en invulling van de derde tranche en de ORAS;
- ▽ de verdere strategische ontwikkeling en organisatie van het onderzoeksprogramma, mede in het licht van externe ontwikkelingen.

### **De Raad van Bestuur (RvB)**

De RvB draagt de algehele verantwoordelijkheid voor de Stichting en voor het bereiken van de doelen die in de statuten zijn vastgelegd. Specifieke activiteiten voor de RvB in 2010 zijn:

- ▽ besluitvorming over samenstelling en doel en werkwijze van een gezamenlijk bestuurscomité KvR/KvK;
- ▽ monitoring en evaluatie van de eerste tranche projecten, inclusief het aangaan van resterende subsidieovereenkomsten;
- ▽ besluitvorming over, monitoring en evaluatie van de projecten van het Rathenau Instituut en de Delta Alliance;
- ▽ procesgang van de tweede tranche zoals besluitvorming over de full proposals, het instellen van stuurgroepen en het aangaan van subsidieovereenkomsten;
- ▽ het vormgeven van de derde tranche, programmatische inrichting, besluitvorming over ingediende ToR's en projectvoorstellen en het aangaan van subsidieovereenkomsten;
- ▽ het stimuleren en faciliteren bij het opstellen van de ORAS door de hotspots;
- ▽ sturing en coördinatie van de onderzoeksprogrammering en bewaking van de samenhang;
- ▽ vertegenwoordiging op het internationaal congres 'Delta's in times of climate change';
- ▽ overleg met de Bestuursadviesraad en de Raad van Toezicht over de strategische ontwikkeling van het KvK-programma en de samenhang met de regionale en nationale beleidsagenda's;
- ▽ samenwerking met onderzoeksprogramma's zoals KvR (Klimaat voor Ruimte), LmW (Leven met Water), NWO Duurzame Aarde en afstemming met de doelstellingen van ARK (nationaal programma Adaptatie Ruimte en Klimaat);
- ▽ een inspanning leveren ten behoeve van de adressering en agendering van klimaatgerelateerde vragen, ook die buiten de scope van KvK vallen, zoals klimaat en gezondheid;
- ▽ een inzet leveren bij het genereren van cofinanciering in het bijzonder in de vorm van aanpalende projecten en besluitvorming over potentiële aanpalende projecten;
- ▽ besluitvorming over de instelling van de Wetenschappelijke Adviesraad (WAR) en de Maatschappelijke Adviesraad (MAR) in samenwerking met KvR en de planning van de eerste, tussentijdse monitoring door de WAR en de MAR;
- ▽ rapportage naar en afstemming met het penvoerend ministerie van VROM;
- ▽ het ontwikkelen en onderhouden van samenwerkingsverbanden, nationaal (zoals bijvoorbeeld met STW, KWR, STOWA, NWO, PBL, ZonMW) en internationaal.

### **De Programmaraad**

De Programmaraad heeft een belangrijke adviserende rol in de programmering van het onderzoeksprogramma, in de subsidieaanvragen en in de voorbereiding van de verschillende evaluaties van het programma. Belangrijke en bepalende momenten in 2010 zijn de advisering over:

- ▽ goedkeuring van themavoorstellen en samenstelling van stuurgroepen in de tweede tranche;
- ▽ de onderzoeksprogrammering van de derde tranche;
- ▽ goedkeuring van ToR's en projectvoorstellen uit derde tranche;
- ▽ visies op adaptatiestrategieën;  
advies aan RvB over concept eindrapporten voortkomend uit eerste tranche projecten op basis van review rapporten;
- ▽ internationale verbanden.

### **Het Programmabureau**

Het Programmabureau van de Stichting KvK is als uitvoerend orgaan belast met het voorbereiden en uitvoeren van besluiten door de RvB en met de ondersteuning van de toekenning van subsidies en de evaluatie daarvan. Belangrijke activiteiten van het Programmabureau van de Stichting KvK zijn:

- ▽ de voorbereiding van de jaarrekening van 2009, het jaarverslag 2009, het jaarplan 2011 (zie Bijlage IV);
- ▽ de uitvoering van besluiten van de RvB voor wat betreft de eerste, tweede en derde tranche;
- ▽ de ondersteuning van de RvB, RvT, de Programmaraad en samenwerking met de KT;
- ▽ het voorbereiden van subsidieovereenkomsten met de onderzoekspartijen van goedgekeurde projectvoorstellen;
- ▽ monitoring en evaluatie van de lopende projecten;
- ▽ coördineren van externe review voor projectvoorstellen en concept eindrapporten.

### **De Bestuursadviesraad (BAR)**

De Bestuursadviesraad adviseert de RvB over strategische aangelegenheden, in het bijzonder over de samenwerking van KvK met de betrokken publieke en private partijen, over kennisontwikkeling en kennisoverdracht, en over de besteding van FES-middelen. Daarbij komen de hoofdlijnen van de programmering en de aansluiting op de beleidsagenda van de departementen aan de orde. In 2010 zal de BAR zich buigen over:

- ▽ de werkwijze bij de tweede tranche;
- ▽ de eerste resultaten van de eerste tranche;
- ▽ de sturing op de consortia, die de thema's van de tweede tranche uitwerken;
- ▽ richting geven aan de ontwikkeling van de Delta Alliantie.

### ***De Wetenschappelijke Adviesraad (WAR) en de Maatschappelijke Adviesraad (MAR)***

In 2010 zal de eerste tweejaarlijkse monitoring van het kennis voor Klimaat programma plaatsvinden door een Wetenschappelijke en een Maatschappelijke Adviesraad. De adviesfunctie van deze raden is aanvullend aan de toezichhoudende functie van de RvT. De bestuursraden van KvK en KvR hebben besloten tot de instelling van een gezamenlijke Wetenschappelijke Adviesraad (WAR) en Maatschappelijke Adviesraad (MAR). Een gezamenlijke WAR en MAR is wenselijk omdat KvK en KvR complementair zijn in hun scope op klimaatadaptatie en in hun transdisciplinaire aanpak (ook al zijn ze verschillend gefaseerd). Begin 2010 zullen de leden van deze raden benoemd worden. Hiervoor worden evaluatiecriteria opgesteld. Voor medio 2010 is een gezamenlijke adviesbijeenkomst gepland van beide organen met de bestuursraden van KvK en KvR alsmede de vertegenwoordigers (wetenschappelijk en maatschappelijk) van beide programma's. Ter voorbereiding hierop zal een adviesprotocol opgesteld worden.



## 4 Financieel overzicht 2010

De activiteiten die in 2010 worden uitgevoerd, en die in hoofdstuk 3 zijn beschreven, worden alle projectmatig uitgevoerd. Een financieel overzicht van de projecten wordt gegeven in Bijlage III. Op basis van de geprognosticeerde uitgaven in 2010 wordt aan het Ministerie van VROM een voorschot gevraagd van 10,0 miljoen euro.

Hieronder volgt een kort resumé van de verschillende onderdelen.

### 4.1 Eerste tranche en inhaalronde

Het toe te wijzen totale projectbudget voor de onderzoeksvorstellen uit de eerste tranche bedraagt 12,3 miljoen euro. Dit budget bestaat voor een bedrag van 6,3 miljoen euro uit subsidie van Kennis voor Klimaat en voor een bedrag van 6 miljoen euro aan cofinanciering die wordt ingebracht. De Raad van Bestuur van Kennis voor Klimaat heeft tot 1 december 2009 goedkeuring verleend aan toekenning van 6 miljoen euro subsidie voor projecten uit de eerste tranche. De resterende 0,3 miljoen euro aan subsidie zal naar verwachting voor 1 maart 2010 zijn toegewezen.

De uitgaven die in 2010 zullen worden gedaan ten laste van de KvK subsidie worden geraamd op 3,2 miljoen euro.

### 4.2 Tweede tranche

De onderzoekprojecten rond de 8 thema's zullen in maart/april 2010 van start gaan. De subsidieovereenkomsten voor de projecten zullen rond dezelfde tijd worden uitgetzet. Naar verwachting zullen de 8 onderzoekprojecten een totaal projectbudget omvatten van ca. 34 miljoen euro, waarvan ca. 20 miljoen euro aan subsidie van KvK en ca. 14 miljoen euro aan cofinanciering.

De uitgaven die in 2010 zullen worden gedaan ten laste van de KvK subsidie worden geraamd op 5 miljoen euro.

### 4.3 Derde tranche

In de tweede helft van 2010 zal een begin worden gemaakt met het uitzetten van subsidieovereenkomsten voor projecten in de derde tranche.

Naar verwachting zal het totale budget van projecten die in 2010 in uitvoering worden genomen 2 miljoen euro bedragen, waarvan 1 miljoen euro KvK subsidie en 1 miljoen euro cofinanciering.

De uitgaven die in 2010 zullen worden gedaan ten laste van de KvK subsidie worden geraamd op 0,5 miljoen euro.

#### 4.4 Overige projecten

Tot 1 december 2009 heeft de Raad van Bestuur goedkeuring verleend aan toekenning van 0,7 miljoen euro subsidie voor projecten anders dan die in de eerste of tweede tranche. Het betreft projecten die vallen onder de programma-onderdelen "Kennistransfer" (KT-01) en "Internationale hotspots" (HSINT01A).

In 2010 is de Raad van Bestuur voornemens zijn goedkeuring te verlenen aan een aantal nieuwe projecten, waaronder Science System Analysis, de ontwikkeling van regionale adaptatiestrategieën in de hotspots en de lancering van de Delta Alliantie. Hiermee komt het totaal projectbudget op een bedrag van 3,9 miljoen euro, waarvan 2,4 miljoen euro aan subsidie van KvK en 1,5 miljoen euro aan cofinanciering.

De uitgaven die in 2010 zullen worden gedaan ten laste van de KvK subsidie worden geraamd op 1,5 miljoen euro.

#### 4.5 Kosten besturing en ondersteuning

Het totale projectbudget voor besturing en ondersteuning wordt ultimo 2010 geraamd op 3,4 miljoen euro. Door de tariefstelling van de leden van de RvB zal hierboven een bedrag aan cofinanciering worden gegenereerd. Dit bedrag is in het overzicht in Bijlage III buiten beschouwing gelaten.

De uitgaven in 2010 ten laste van de KvK subsidie worden geraamd op 2 miljoen euro.

#### 4.6 Totale investering 2010

De totale omvang van de toegewezen projectbudgetten ultimo 2010 wordt geraamd op 55,7 miljoen euro. Hiervan komt ca. 33,2 miljoen euro ten laste van de KvK subsidie.

22,5 miljoen euro wordt door partijen als cofinanciering ingebracht (40 %).

De uitgaven in 2009 ten laste van de KvK subsidie worden geraamd op 3,5 miljoen euro.

De uitgaven in 2010 ten laste van de KvK subsidie worden geraamd op 12,3 miljoen euro.

##### Resumerend:

Uitgaven in 2009	Euro 3,5 mio.
Geraamde Uitgaven in 2010	Euro 12,3 mio. +
<hr/>	
Totale uitgaven derde Beschikking Kennis voor Klimaat van de minister van VROM	Euro 15,8 mio.
Ontvangen voorschot 2009	Euro 10,0 mio. -
<hr/>	
Minimaal benodigd om verplichtingen na te komen	Euro 5,8 mio.
Reservering voor onvoorziene en / of extra uitgaven	Euro 4,2 mio.+
<hr/>	
Gevraagd voorschot 2010	Euro 10,0 mio.
<hr/>	



## Bijlagen

- Bijlage I.      Overzicht van startende en lopende projecten in de eerste tranche
  
- Bijlage II.     Overzicht van de acht pre-proposals met de consortia uitgenodigd om een full proposal in te dienen
  
- Bijlage III.    Financieel overzicht 2010
  
- Bijlage IV.    Jaarcyclus planning en control 2010



## Bijlage I. Overzicht van startende en lopende projecten in de eerste tranche

Projectnummer	Titel	Besluit bestuur (status)	(Geplande) looptijd
<b><i>Kennis Klimaat Faciliteit</i></b>			
KKF01A	Modelplatform - Future Weather	Goedgekeurd, gestart	1-9-2009 / 31-12-2011
KKF01B	Modelplatform - Coupling	Goedgekeurd, gestart	1-2-2009 / 1-3-2010
KKF01C	Modelplatform - Tailoring	Goedgekeurd, gestart	1-1-2009 / 1-6-2010
KKF02	Bouwstenen NAS	Goedgekeurd	1 jaar
KKF03	Coördination, monitoring and strategy of the Climate Knowledge Facility	Goedgekeurd, gestart	1-1-2009 / 31-12-2009
<b><i>Hotspot Grote rivieren</i></b>			
HSGR02	Assessment of upstream flood risk in the Rhine Basin	Goedgekeurd, gestart	1-6-2009 / 31-7-2009
HSGR06	Adaptation to Meuse flood risk: a scenario assessment	Goedgekeurd, moet nog starten	2 jaar
HSGR07	Klimaatbestendige dijk langs de Nederrijn / Lek	Goedgekeurd, gestart	1-6-2009 / 1-5-2010
<b><i>Hotspot Haaglanden</i></b>			
HSHL01	Klimaat in ruimtelijke keuzes	Goedgekeurd, gestart	1-1-2009 / 31-12-2010
HSHL02	Toekomst veenweidegebied hotspot Haaglanden	Goedgekeurd, gestart	1 jaar
HSHL05 / HSRR04	Regiospecifieke klimaatinformatie voor Haaglanden en regio Rotterdam	Goedgekeurd, gestart	1-4-2009 / 1-4-2010
HSHL06 / HSHL12	Brede, gebiedsspecifieke verkenning van effecten van klimaatverandering, in samenhang met toekomstscenario's en trendmatige ontwikkelingen	Goedgekeurd, gestart	1-5-2009 / 1-5-2010
HSHL08	Demonstratieproject meervoudig ruimtegebruik voor waterberging in glastuinbouw	Goedgekeurd, gestart	1 jaar, 6 maanden
<b><i>Hotspot Mainport Schiphol en Regio Schiphol</i></b>			
HSMS01	Windvisions - Wind visibility monitoring at Mainport Schiphol	Goedgekeurd, gestart	1-10-2009 / 30-9-2011
HSMS02	Climatology and climate scenarios Mainport Schiphol	Goedgekeurd, gestart	1-9-2009 / 31-12-2011
HSMS03	IMPACT - Improved meteorological predictions for airport capacity tuning	Goedgekeurd, gestart	1-10-2009 / 31-1-2012
HSRS01	Voorstudie Regio Schiphol	Goedgekeurd, in afronding	1-4-2009 / 31-10-2009
<b><i>Hotspot Ondiepe wateren en veenweidegebieden</i></b>			
HSOV01A	Climate effects on decomposition in drained peat meadows: implications for peat subsidence and water quality	Goedgekeurd, gestart	1-5-2009 / 1-5-2013
HSOV01B	Climate influence on water quality: which trends are already apparent?	Goedgekeurd, gestart	1-1-2009 / 1-3-2011
HSOV01C	Managing climate effects in peat meadows and shallow lakes	Goedgekeurd, gestart	1-3-2009 / 28-2-2012

Projectnummer	Titel	Besluit bestuur (status)	(Geplande) looptijd
<b>Hotspot Regio Rotterdam</b>			
HSRR01	Urban development - Urban water systems	Goedgekeurd, gestart	1-7-2009 / 1-4-2010
HSRR02	Definitiestudie waterveiligheid buitendijks gebied	Goedgekeurd, gestart	23-3-2009 / 31-1-2010
HSRR03B	Waterfront Rijnmond - Afsluitbaar open Rijnmond	Goedgekeurd, gestart	1-12-2008 / 30-6-2010
HSRR05	Heat stress in Rotterdam	Goedgekeurd, gestart	1-1-2009 / 31-1-2011
HSRR06	Veilige en goed ingepaste hoofdwaterkeringen	Goedgekeurd, gestart	1-2-2009 / 1-6-2010
HSRR07/HSGR08	Relationship between perceived flood risks, problem ownership and household and business adaptation choices	Goedgekeurd, moet nog starten	18 maanden
HSRR08	De effecten van klimaatverandering op de binnenvaart sector via de Rotterdamse haven	Goedgekeurd, gestart	1-1-2009 / 31-1-2011
HSRR09	Adaptief bouwen in het buitendijks gebied in de hotspot regio	Goedgekeurd, gestart	1-3-2009 / 1-4-2010
<b>Hotspot Waddenzee</b>			
HSWZ04	Need to know or nice to know? Developing the knowledge agenda for climate change and adaptation in the Wadden Sea	Goedgekeurd, gestart	3-2-2009 / 3-2-2010
HSWZ05	Climateproof Eemdelta	Goedgekeurd	3 jaar
<b>Hotspot Droge rurale gebieden</b>			
HSDR01	Strategies to cope with climate change in dry rural sandy areas of the province of Gelderland	Goedgekeurd	4 jaar
HSDR02	Spatial claims of adaptive strategies in densely populated rural areas	Goedgekeurd	9 maanden
<b>Hotspot Zuidwestelijk delta</b>			
HSZD01	Using scientific knowledge by policymakers in the Deltaregion	Goedgekeurd, wacht op resultaten MSZD01	1jaar, 6 maanden
HSZD02	Climate change effects on the restoration of estuarine dynamics within the delta region	Goedgekeurd, wacht op resultaten MSZD01	1 jaar
HSZD03	Climate change as an opportunity for entrepreneurs	In behandeling	2 jaar
<b>Overige projecten</b>			
MSZD01	Verkenning zoetwatervoorziening zuidwestelijke delta	Goedgekeurd, in afronding	1-3-2009 / 30-11-2009

\* Besluit RvB. Groen: voorstel heeft kleine aanpassingen waarna beoordeling door RvB; Geel: voorstel heeft grote aanpassingen waarna beoordeling door RvB; Rood: Voorstel dient volledig herzien te worden en opnieuw gereviewed te worden

## Bijlage II. Overzicht van de acht pre-proposals met de consortia uitgenodigd om een full proposal in te dienen

Titel pre-proposal	Werkpakketten	Consortium en consortium leider
<b>Thema 1. Waterveiligheid op nationaal en regionaal niveau</b>		
Adaptation of flood risk management policy to climate change at national and regional levels: innovative measures and instruments	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Controlling flood levels: flexible flood barrier systems</li> <li>2. Reducing the impact of wave attack: natural buffers</li> <li>3. Robust multi-functional embankments</li> <li>4. Reduction of exposure to floods and reduction of flood consequences</li> <li>5. International comparative analysis of adaptation policies</li> <li>6. Cross-cutting approaches: uncertainty, robustness and designing for spatial quality</li> </ol>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- <b>Deltares (Dr. F. Klein)</b></li> <li>- TU Delft</li> <li>- Wageningen Universiteit and Research Centrum</li> <li>- IVM Vrije Universiteit Amsterdam</li> <li>- HKV CONSULTANTS</li> <li>- KNMI</li> <li>- Flood Hazard Research Centre (FHRC), UK</li> <li>- GFZ German Research Center for Geosciences</li> </ul>
<b>Thema 2. Zoetwatervoorziening op nationaal en regionaal niveau</b>		
Towards a climate proof fresh water supply: robust and flexible solutions to balance supply and demand of quantity and quality on different scales	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Climate change in the Netherlands in a global/European perspective - our boundary conditions</li> <li>2. Adapting fresh water supply and buffering capacity of the coupled groundwater – surface water system to a changing climate</li> <li>3. Adaptation and implications of increasing salt water pressures to agriculture and nature</li> <li>4. Water technology as a tool for sustainable regional water supply</li> <li>5. Decision making under uncertainty – finding a robust and flexible fresh water supply strategy</li> <li>6. Integrating case: Mid-West Netherlands</li> </ol>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- <b>Deltares (Prof.ir. E. van Beek)</b></li> <li>- Wageningen Universiteit</li> <li>- KWR, Watercycle Research Institute</li> <li>- Vrije Universiteit van Amsterdam</li> <li>- Universiteit van Twente</li> <li>- Alterra</li> <li>- Technische Universiteit Delft</li> <li>- Acacia Water</li> <li>- Federal Institute of Hydrology, Germany</li> <li>- British Geological Survey</li> <li>- Ecole Polytechnique Federal Lausanne (EPFL), Switzerland</li> <li>- ASR Systems, USA</li> <li>- Centre for Ecology and Hydrology, UK</li> <li>- United States Geological Survey (USGS)</li> <li>- Common Wealth Scientific and Research Organization (CSIRO), Australia</li> </ul>

Titel pre-proposal	Werkpakketten	Consortium en consortium leider
<b>Thema 3. Klimaatbestendige inrichting van het landelijk gebied</b>		
Inventing Rural and Peri-Urban Climate Change Adaptation Strategies based on new Ecosystem Services	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Conceptual framework and scenario development</li> <li>2. Climate change impact and adaptation for rural water systems</li> <li>3. Climate change impact and adaptation for agricultural systems</li> <li>4. Climate change impact and adaptation for (semi-) natural ecosystems</li> <li>5. Cross-sectoral effects of adaptation for water, nature and agriculture</li> <li>6. The effectiveness of new ecosystem services</li> <li>7. From fundamental research to practical implementation</li> </ol>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- <b>Wageningen Universiteit (Prof.dr.ir. A. van den Brink)</b></li> <li>- Stichting DLO</li> <li>- Vrije Universiteit Amsterdam</li> <li>- Utrecht Universiteit</li> <li>- Deltares</li> <li>- KWR Watercycle Research Institute</li> <li>- University of Edinburgh</li> </ul>
<b>Thema 4. Klimaatbestendige inrichting van het stedelijk gebied</b>		
Climate change adaptation in the urban environment: an integrated and multi-scale approach	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Urban Climate System</li> <li>2. Sensitivity, Impacts and Vulnerability</li> <li>3. Adaptation Measures and Strategies</li> <li>4. Governance and Adaptive Capacity in cities and metropolitan areas</li> <li>5. Integration</li> </ol>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- <b>TNO (R.A.W. Albers, MSc, MPA)</b></li> <li>- Technische Universiteit Delft</li> <li>- Technische Uniersiteit Eindhoven</li> <li>- Wageningen Universiteit</li> <li>- Utrecht Universiteit</li> <li>- Universiteit van Amsterdam</li> <li>- Radboud Universiteit Nijmegen</li> <li>- Deltares</li> <li>- KWR Watercycle Research Institute</li> <li>- UNESCO-IHE</li> <li>- University of Manchester</li> </ul>
<b>Thema 5. Infrastructuur en netwerken</b>		
Infrastructure Networks Climate Adaptation and Hotspots – Researching the Interconnections, Exploring Adaptation.	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Adaptation strategies for hotspots</li> <li>2. Effects on physical infrastructure as a result of climate change</li> <li>3. Infrastructure Network Robustness and Adaptation</li> <li>4. Socio-economic effects of climate change on main-ports and on urban infrastructure networks</li> </ol>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- <b>TNO (Prof.dr.ir. L.A. Tavasszy)</b></li> <li>- Technische Universiteit Delft</li> <li>- Vrije Universiteit Amsterdam</li> <li>- Deltares</li> <li>- KWR Watercycle Research Institute</li> <li>- Tottori University , Arid Land Research Center, Japan</li> <li>- Management, FUCam, Belgium</li> <li>- Australian Commonwealth Scientific and Industrial Research Organisation</li> <li>- Southern Cross University, Australia</li> <li>- University of Michigan</li> <li>- Purdue University, USA</li> <li>- Swedish Geotechnical institute</li> </ul>

Titel pre-proposal	Werkpakketten	Consortium en consortium leider
<b>Thema 6. Verbetering klimaatprojecties en modelinstrumentarium</b>		
High quality climate projections for adaptation in the Netherlands	0 Project management 1 Information flow 2 Coupling 3 Climate scenario development: Assessment of uncertainties 4 Climate scenario development: Improving knowledge on local feedbacks	<ul style="list-style-type: none"> <li>- <b>KNMI (Dr. A.J. Feijt)</b></li> <li>- Utrecht Universiteit</li> <li>- Deltares</li> <li>- Wageningen Universiteit</li> <li>- Vrije Universiteit Amsterdam</li> <li>- Technische Universiteit Delft</li> <li>- Watercycle Research Institute</li> <li>- Deutscher Wetterdienst</li> <li>- SMHI, Sweden</li> <li>- ECMWF, UK</li> </ul>
<b>Thema 7. Governance van adaptatie</b>		
The governance of adaptation to climate change A collaborative action research programme to develop and test legitimate, effective and resilient governance strategies, instruments and structures.	1. Collaborative action research for science hotspot relations 2. Organising connectivity 3. (Re)Allocating responsibilities and risks 4. Dealing with controversies 5. Normative principles for adaptation 6. Comparative analysis of the governance of adaptation	<ul style="list-style-type: none"> <li>- <b>Wageningen Universiteit (Prof.dr.ir. C.J.A.M. Termeer)</b></li> <li>- Vrije Universiteit Amsterdam</li> <li>- Radboud Universiteit Nijmegen</li> <li>- Erasmus Universiteit Rotterdam</li> <li>- Utrecht Universiteit</li> <li>- University of East Anglia, UK</li> <li>- Carl von Ossietzky University, Germany</li> <li>- Stockholm University, Sweden</li> </ul>
<b>Thema 8. Beleidsondersteunend instrumentarium</b>		
Tools for adaptation strategies	1. Integrating and downscaling national socio-economic scenarios 2. Assessing the economic impacts of flood risks 3. Interactive development of spatial adaptation strategies 4. Visualization of impacts and strategies 5. Economic modeling and assessment of the impacts of climate change on freshwater resources 6. Cost benefits analysis and evaluation tools for adaption options 7. Monitoring and indicators	<ul style="list-style-type: none"> <li>- <b>Wageningen Universiteit (Prof.dr. E.C. van Ierland)</b></li> <li>- Alterra</li> <li>- Vrije Universiteit Amsterdam</li> <li>- TNO</li> <li>- Deltares</li> <li>- The Netherlands Environmental Assessment Agency, PBL</li> <li>- Utrecht Universiteit</li> <li>- IIASA, Laxenburg, Austria</li> <li>- Potsdam Institute for Klima Forschung, Germany</li> <li>- JRC</li> <li>- Department primary industries, State of Victoria, Australia</li> <li>- Reg. Env. Center for Central and Eastern Europe</li> <li>- University of British Columbia, Canada</li> <li>- European Climate Forum</li> </ul>





## Bijlage III. Financieel overzicht 2010

Onderdeel	- A - Totaal projectbudget (incl. matching)	- B - KVK subsidie	- C - Ingebrachte cofinanciering	- D - Uitgekeerde KVK subsidie 2009	- E - KVK te betalen Subsidie 2010
<b>1. Projecten 1e tranche</b>					
<b><u>Klimaat Kennis Faciliteit</u></b>					
KKF01a	€ 651.952	€ 488.964	€ 162.988	€ 97.793	€ 244.522
KKF01b	€ 482.000	€ 309.000	€ 173.000	€ 185.400	€ 123.600
KKF01c	€ 312.000	€ 234.000	€ 78.000	€ 93.600	€ 140.400
<b>KKF - modelplatform</b>	<b>€ 1.445.952</b>	<b>€ 1.031.964</b>	<b>€ 413.988</b>	<b>€ 376.793</b>	<b>€ 508.522</b>
KKF02	€ 679.000	€ 509.250	€ 169.750	€ -	€ 509.250
<b>KKF - Bouwstenen NAS</b>	<b>€ 679.000</b>	<b>€ 509.250</b>	<b>€ 169.750</b>	<b>€ -</b>	<b>€ 509.250</b>
KKF03	€ 234.000	€ 175.500	€ 58.500	€ 105.300	€ 70.200
<b>KKF - Coördinatie</b>	<b>€ 234.000</b>	<b>€ 175.500</b>	<b>€ 58.500</b>	<b>€ 105.300</b>	<b>€ 70.200</b>
<b><u>Hotspots</u></b>					
HSRR01	€ 229.800	€ 114.900	€ 114.900	€ 68.940	€ 45.960
HSRR02	€ 155.000	€ 68.500	€ 86.500	€ 41.100	€ 27.400
HSRR03B	€ 371.916	€ 185.958	€ 185.958	€ 55.787	€ 130.171
HSRR05	€ 665.166	€ 332.500	€ 332.666	€ 133.000	€ 199.500
HSRR06	€ 260.000	€ 130.000	€ 130.000	€ 78.000	€ 52.000
HSRR07/ HSGR08	€ 280.000	€ 140.000	€ 140.000	€ 56.000	€ 42.000
HSRR08	€ 320.134	€ 160.067	€ 160.067	€ 64.027	€ 96.040
HSRR09	€ 150.000	€ 75.000	€ 75.000	€ 45.000	€ 30.000
<b>Rotterdam</b>	<b>€ 2.432.016</b>	<b>€ 1.206.925</b>	<b>€ 1.225.091</b>	<b>€ 541.854</b>	<b>€ 623.071</b>

Onderdeel	- A - Totaal projectbudget (incl. matching)	- B - KVK subsidie	- C - Ingebrachte cofinanciering	- D - Uitgekeerde KVK subsidie 2009	- E - KVK te betalen Subsidie 2010
HSMS01	€ 589.696	€ 294.848	€ 294.848	€ 58.970	€ 88.454
HSMS02	€ 890.000	€ 445.000	€ 445.000	€ 89.000	€ 133.500
HSMS03	€ 1.165.585	€ 478.044	€ 687.541	€ 95.609	€ 143.413
HSRS01	€ 20.000	€ 20.000	€ -	€ 12.000	€ 8.000
<b>Schiphol</b>	<b>€ 2.665.281</b>	<b>€ 1.237.892</b>	<b>€ 1.427.389</b>	<b>€ 255.579</b>	<b>€ 373.367</b>
HSHL01A	€ 324.329	€ 162.165	€ 162.164	€ 64.866	€ 97.299
HSHL02	€ 180.430	€ 91.490	€ 88.940	€ 36.596	€ 54.894
HSHL05/ HSRR04	€ 300.000	€ 150.000	€ 150.000	€ 60.000	€ 90.000
HSHL06/12	€ 300.000	€ 150.000	€ 150.000	€ 60.000	€ 90.000
HSHL08	€ 863.200	€ 431.600	€ 431.600	€ 86.320	€ 258.960
<b>Haaglanden</b>	<b>€ 1.967.959</b>	<b>€ 985.255</b>	<b>€ 982.704</b>	<b>€ 307.782</b>	<b>€ 591.153</b>
HSZD01	€ 109.703	€ 50.000	€ 59.703	€ 20.000	€ 30.000
HSZD02	€ 100.000	€ 50.000	€ 50.000	€ 20.000	€ 30.000
HSZD03	€ 200.000	€ 100.000	€ 100.000	€ 20.000	€ 30.000
<b>Zuid-westelijke delta</b>	<b>€ 409.703</b>	<b>€ 200.000</b>	<b>€ 209.703</b>	<b>€ 60.000</b>	<b>€ 90.000</b>
HSWZ04	€ 134.510	€ 69.710	€ 64.800	€ 41.826	€ 27.884
HSWZ05	€ 460.000	€ 100.000	€ 360.000	€ -	€ 50.000
<b>Waddenzee</b>	<b>€ 594.510</b>	<b>€ 169.710</b>	<b>€ 424.800</b>	<b>€ 41.826</b>	<b>€ 77.884</b>
HSDR01	€ 161.000	€ 80.500	€ 80.500	€ -	€ 20.125
HSDR02	€ 200.000	€ 100.000	€ 100.000	€ -	€ 100.000
<b>Droge rurale gebieden</b>	<b>€ 361.000</b>	<b>€ 180.500</b>	<b>€ 180.500</b>	<b>€ -</b>	<b>€ 120.125</b>
Hsov01A	€ 540.000	€ 100.000	€ 440.000	€ 10.000	€ 26.162
Hsov01B	€ 254.941	€ 80.000	€ 174.941	€ 16.000	€ 23.043
Hsov01C	€ 160.000	€ 110.000	€ 50.000	€ 16.500	€ 32.985
<b>Veenweidegebieden</b>	<b>€ 954.941</b>	<b>€ 290.000</b>	<b>€ 664.941</b>	<b>€ 42.500</b>	<b>€ 82.190</b>
HSGR02	€ 192.750	€ 92.010	€ 100.740	€ 36.804	€ 55.206
HSGR06	€ 180.000	€ 90.000	€ 90.000	€ -	€ 45.000
HSGR07	€ 80.000	€ 40.000	€ 40.000	€ 16.000	€ 24.000
<b>Rivierengebied</b>	<b>€ 452.750</b>	<b>€ 222.010</b>	<b>€ 230.740</b>	<b>€ 52.804</b>	<b>€ 124.206</b>

Onderdeel	- A - Totaal projectbudget (incl. matching)	- B - KVK subsidie	- C - Ingebrachte cofinanciering	- D - Uitgekeerde KVK subsidie 2009	- E - KVK te betalen Subsidie 2010
<b>Metastudie</b>					
MSZD01	€ 153.000	€ 76.501	€ 76.499	€ 36.901	€ 39.600
<b>Metastudie</b>	<b>€ 153.000</b>	<b>€ 76.501</b>	<b>€ 76.499</b>	<b>€ 36.901</b>	<b>€ 39.600</b>
<b>Subtotaal 1</b>	<b>€ 12.350.112</b>	<b>€ 6.285.507</b>	<b>€ 6.064.605</b>	<b>€ 1.821.339</b>	<b>€ 3.209.568</b>

## 2. Projecten 2e tranche

Thema 1	€ 3.650.000	€ 2.050.000	€ 1.600.000	€ -	€ 512.500
Thema 2	€ 4.450.000	€ 2.500.000	€ 1.950.000	€ -	€ 625.000
Thema 3	€ 3.000.000	€ 1.700.000	€ 1.300.000	€ -	€ 425.000
Thema 4	€ 6.750.000	€ 3.800.000	€ 2.950.000	€ -	€ 950.000
Thema 5	€ 3.300.000	€ 1.850.000	€ 1.450.000	€ -	€ 462.500
Thema 6	€ 4.550.000	€ 3.050.000	€ 1.500.000	€ -	€ 762.500
Thema 7	€ 4.400.000	€ 2.600.000	€ 1.800.000	€ -	€ 650.000
Thema 8	€ 3.950.000	€ 2.600.000	€ 1.350.000	€ -	€ 650.000
<b>Subtotaal 2</b>	<b>€ 34.050.000</b>	<b>€ 20.150.000</b>	<b>€ 13.900.000</b>	<b>€ -</b>	<b>€ 5.037.500</b>

## 3. Projecten 3e tranche

Reservering 3e tranche	€ 2.000.000	€ 1.000.000	€ 1.000.000	€ -	€ 500.000
<b>Subtotaal 3</b>	<b>€ 2.000.000</b>	<b>€ 1.000.000</b>	<b>€ 1.000.000</b>	<b>€ -</b>	<b>€ 500.000</b>

## 4. Overige projecten

KT01	€ 504.889	€ 365.467	€ 139.422	€ 219.280	€ 146.187
KT02 (2010)	€ 585.333	€ 439.000	€ 146.333	€ -	€ 439.000
<b>Kennistransfer/-platform</b>	<b>€ 1.090.222</b>	<b>€ 804.467</b>	<b>€ 285.755</b>	<b>€ 219.280</b>	<b>€ 585.187</b>

Onderdeel	- A - Totaal projectbudget (incl. matching)	- B - KVK subsidie	- C - Ingebrachte cofinanciering	- D - Uitgekeerde KVK subsidie 2009	- E - KVK te betalen Subsidie 2010
SSA-01	€ 800.000	€ 600.000	€ 200.000	€ -	€ 150.000
<b>Science System Assessment</b>	<b>€ 800.000</b>	<b>€ 600.000</b>	<b>€ 200.000</b>	<b>€ -</b>	<b>€ 150.000</b>
HSINT01A	€ 170.000	€ 170.000	€ -	€ 85.000	€ 85.000
HSINT01B	€ 1.430.000	€ 630.000	€ 800.000	€ -	€ 504.000
<b>Internationale hotspots</b>	<b>€ 1.600.000</b>	<b>€ 800.000</b>	<b>€ 800.000</b>	<b>€ 85.000</b>	<b>€ 589.000</b>
Projecten "ORAS"	€ 400.000	€ 200.000	€ 200.000	€ -	€ 200.000
<b>Projecten "Opties Regionale AdaptatieStrategie"</b>	<b>€ 400.000</b>	<b>€ 200.000</b>	<b>€ 200.000</b>	<b>€ -</b>	<b>€ 200.000</b>
<b>Subtotaal 4</b>	<b>€ 3.890.222</b>	<b>€ 2.404.467</b>	<b>€ 1.485.755</b>	<b>€ 304.280</b>	<b>€ 1.524.187</b>

## 5. Besturing en ondersteuning

Raad van Bestuur	€ 995.407	€ 995.407	€ -	€ 396.990	€ 598.417
Programmabureau	€ 2.211.300	€ 2.211.300	€ -	€ 907.038	€ 1.304.262
Adviesraden	€ 87.086	€ 87.086	€ -	€ 4.960	€ 82.126
Raad van Toezicht	€ 83.433	€ 83.433	€ -	€ 32.880	€ 50.553
<b>Subtotaal 5</b>	<b>€ 3.377.226</b>	<b>€ 3.377.226</b>	<b>€ -</b>	<b>€ 1.341.869</b>	<b>€ 2.035.357</b>

<b>Totaal</b>	<b>€ 55.667.560</b>	<b>€ 33.217.200</b>	<b>€ 22.450.360</b>	<b>€ 3.467.488</b>	<b>€ 12.306.612</b>
---------------	---------------------	---------------------	---------------------	--------------------	---------------------

### Toelichting kolommen

- A - De totale projectbudgetten (inclusief matching) van projecten beginnend in 2009
- B - De totale subsidie bijdragen van de Stichting Kennis voor Klimaat voor deze projecten
- C - De cofinanciering die partijen opleveren bij deze projecten
- D - Het bedrag aan subsidie dat in 2009 is betaald of nog wordt betaald
- E - Het bedrag aan subsidie dat naar verwachting in 2010 zal worden betaald

## Bijlage IV. Jaarcyclus planning en control 2010

Stappen	Actoren	jan-10	feb-10	mrt-10	apr-10	mei-10	jun-10	jul-10	aug-10	sep-10	okt-10	nov-10	dec-10
<b>Jaarverslag 2009</b>													
A	- Jaarrekening												
A1	* Opstellen <sup>1)</sup>	Programmbureau/ RvB											
A2	* Controle accountants	Programmbureau + accountant											
A3	* Bespreken management letter met RvB + RvT <sup>7)</sup>	RvB + RvT + Accountant											
A4	* Jaarrekening goedkeuren <sup>2)</sup>	Raad van Toezicht (RvT)											
A5	* Jaarrekening vaststellen	Raad van Bestuur (RvB)											
B	- Jaarverslag (inhoud)												
B1	* Opstellen	Programmbureau/ RvB											
B2	* Advisering programmaraad <sup>3)</sup>	Programmaraad											
B3	* Jaarverslag goedkeuren	Raad van Toezicht											
B4	* Jaarverslag vaststellen	Raad van Bestuur											
C1	Rapportage jaarverslag naar VROM incl. voorschotaanvraag <sup>6)</sup>	Programmbureau											
<b>Jaarplan (werkplan) 2010</b>													
D1	* Opstellen <sup>5)</sup>	Programmbureau											
D2	* Bespreken in programmaraad (advies) <sup>4)</sup>	Programmaraad											
D3	* Eventuele aanpassingen	Raad van Bestuur											
D4	* Jaarplan goedkeuren	Raad van Toezicht											
D5	* Jaarplan vaststellen	Raad van Bestuur											
E	Werkplan naar VROM <sup>6)</sup>	Programmbureau											
<b>Voortgangsrapportage's (intern)</b>													
F	<i>Financiële voortgangsrapportage's</i>												
F1	* Opstellen rapportage door consortiumpartners	Consortiumpartners											
F2	* Opstellen rapportage	Programmbureau/ Controller											
F3	* Bespreking Raad van Bestuur	Raad van Bestuur											
F4	* Rapportage ter info naar Raad van Toezicht	Programmbureau											
G	<i>Inhoudelijke voortgangsrapportage's</i>												
G1	* Opstellen rapportage door consortiumpartners	Consortiumpartners											
G2	* Opstellen rapportage	Programmbureau											
G3	* Bespreking Programmaraad	Programmaraad											
G4	* Bespreking Raad van Bestuur	Raad van Bestuur											
G5	* Rapportage ter info naar Raad van Toezicht	Programmbureau											

### Opmerkingen

- <sup>1)</sup> De RvB dient jaarlijks binnen 6 maanden na afloop van het boekjaar de balans en de staat van baten en lasten met toelichting op te maken (art 17 Oprichtingsakte)
- <sup>2)</sup> De RvB stelt begrotingen, jaarrekening en het jaarplan vast, na voorafgaande goedkeuring van de RvT (art. 5 Oprichtingsakte)2)
- <sup>3)</sup> De programmaraad adviseert de RvB jaarlijks aangaande het jaarplan (art. 13 oprichtingsakte)
- <sup>4)</sup> De programmaraad draagt jaarlijks resultaten aan ten behoeve van het jaarverslag (art. 13 oprichtingsakte)
- <sup>5)</sup> 3e beschikking art.4 lid 1: jaarlijks dient de stichting KvK een werkplan op te stellen. Geen tijdslimiet.
- <sup>6)</sup> 3e beschikking art.4 lid 7: jaarlijks dient de stichting KvK te rapporteren. Geen tijdslimiet. Voorstel het jaarverslag hiervoor geschikt te maken.
- <sup>7)</sup> Afstemmen RvB/ RvT over werkwijze

